

Анотація

на дипломну роботу здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою спеціальності 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта Вахненко Юлія Володимирівна на тему «ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ДО ДИТИНИ З ТОТАЛЬНИМ ПСИХІЧНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ»

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Олексюк Оксана Євгенівна

Рецензент: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та інклюзивної освіти Білюк Олена Генадіївна МНУ імені В. О. Сухомлинського

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, 5 діаграм та 10 таблиці, списку використаних джерел (56 найменувань), додатків на 12 сторінках. Загальний обсяг роботи 106 сторінок.

Мета роботи - особливості емоційного ставлення батьків до дитини підліткового віку з тотальним психічним недорозвиненням.

Відповідно до поставленої мети було визначено такі **завдання**:

1. Здійснити аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми емоційного ставлення батьків до дитини підліткового віку з тотальним психічним недорозвиненням.
2. Виявити особливості емоційного ставлення батьків до дитини підліткового віку з тотальним психічним недорозвиненням.
3. Розробити рекомендації щодо організації психокорекційної роботи з батьками дітей підліткового віку з тотальним психічним недорозвиненням.

Об'єкт дослідження - емоційне ставлення батьків до дитини з тотальним психічним недорозвиненням.

Предмет дослідження - особливості емоційного ставлення батьків до дитини підліткового віку з тотальним психічним недорозвиненням.

Методи дослідження:

- *теоретичні*: аналіз загальної та спеціальної літератури з проблеми дослідження з метою з'ясування стану вивчення досліджуваної проблеми, узагальнення та систематизації теоретичних положень;

- *емпіричні*: констатувальний експеримент; вивчення документації, цілеспрямоване спостереження, аналіз, узагальнення та систематизація даних з метою виявлення специфічних особливостей емоційного ставлення батьків до дитини підліткового віку з тотальним психічним недорозвиненням. Застосувались наступні емпіричні методики: “Методика діагностики речення”; тест “Підлітки про батьків ”; методика “Міжособистісні стосунки дитини” Рене-Жиля; “Програма вивчення особистості дитини” В.П.Кащенко.

Експериментальна база дослідження. Миколаївська спеціальна загальноосвітня школа Миколаївської обласної ради, Миколаївська загальноосвітня школа I-III ступенів №42 Миколаївської обласної ради.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що уточнено поняття «емоційне ставлення», виявлено особливості емоційного ставлення батьків до дітей підліткового віку з тотальним психічним недорозвиненням.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці психолого-педагогічних рекомендацій для фахівців (педагогів та психологів), щодо здійснення психологічної роботи з батьками, що виховують підлітків з тотальним психічним недорозвиненням.

Апробація та впровадження результатів дипломної роботи магістра. Основні положення та результати дослідження обговорювалися на двох конференціях (Сучасні технології розвитку людини в інтегрованому суспільстві: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Миколаїв, 28 травня 2020р./За заг.ред. А.М. Старєвої; упоряд. О. А. Шевченко, С.В. Кандюк-Лебідь. Миколаїв: ММІРЛ Університет «Україна», 2020. 294с. та Міжвузівська науково-практична конференція « Наукові досягнення- шлях до професії», 6 грудня 2020 року)

Публікації. Основний зміст і результати дослідження викладено в двох працях, 1-статті, 1-тези.

Батьки підлітків з тотальним психічним недорозвиненням мають тенденцію емоційно нехтувати своїх дітей. Важке завдання зміни власних очікувань й установок стосовно підлітка, з одного боку, і неможливість змінити біологічний й емоційний статус підлітка, з іншого, приводять до неприйняття його батьками. Батьківське нехтування несе в собі негативний афективний досвід для підлітка та може бути інтегроване в реакції уникання їм об'єктів, пов'язаних з батьками, а надалі й з іншими об'єктами середовища, що є одним з головних чинників побудови міжособистісних відносин підлітка з однолітками. Така ситуація обмежує його компенсаторні можливості.

Підлітки, що мають відхилення в розумовому розвитку, частіше, ніж підлітки з нормальним розвитком відчувають неприйняття та емоційне нехтування з боку близьких людей. Більшість сімей із дітьми з психофізичними порушеннями характеризується різними типами дисгармонійного виховання й низьким рівнем спілкування. Батьківська неадекватність у прийнятті такої дитини, недостатність емоційно-теплих стосунків провокує розвиток у підлітків з тотальним психічним недорозвиненням негармонійних форм взаємодії із соціальним оточенням і формує дезадаптивні характерологічні риси особистості.

Корекція дитячо-батьківських стосунків є важливою частиною корекційно-педагогічної роботи із сім'єю та самим підлітком, що має інтелектуальну недостатність. Такий підхід у значній мірі дозволяє налагодити стосунки та подолати труднощі їхньої соціальної адаптації, забезпечує більш повний психічний розвиток, що допомагає набутти адекватний його особистісним потребам соціальний статус і попередити явища шкільної дезадаптації.

Першочерговим завданням педагогів є психолого-педагогічна просвіта і навчання батьків, що мають дітей з тотальним психічним недорозвиненням. Метою такої просвіти може бути пом'якшення негативного емоційного досвіду батьків, пов'язаного з вихованням дитини, що має особливі освітні потреби; зменшення домінантності й зайвої концентрації на дефекті підлітка;

підвищення емоційного прийняття власної дитини й сензитивності до його потреб; зміна сприйняття підлітка у бік більш оптимістичного; освоєння батьками ефективних виховних стратегій, адекватних психофізіологічним особливостям власної дитини. Фахівці повинні допомогти батькам знайти адекватний стану дитини стиль виховання, в якому головним фокусом буде баланс необхідної опіки та вимог, пред'являються дитині на різних етапах його розвитку.

Найбільш ефективними формами роботи при порушеннях стилів виховання є: сімейна психотерапія, групова психотерапія з матерями, робота з декількома батьківськими парами, індивідуальна психотерапія.

При відсутності спеціально організованих корекційних впливів, спрямованих на подолання наявних недоліків виховних діянь і гармонізацію особистісного розвитку, загальний прогноз подальшого входження підлітків з інтелектуальною недостатністю в систему взаємин „людина - суспільство» на різних її рівнях виявляється несприятливим. Перспективу подальшого дослідження ми вбачаємо в підготовці та проведенні програми щодо нормалізації дитячо-батьківських стосунків у родині, що виховує підлітка з тотальним психічним недорозвиненням.